

Список бібліографічних посилань

1. Андрійко О. Ф. Громадський контроль // Юридична енциклопедія. Т. 1. Київ, 1998. С. 639.
2. Правоведение/под ред. М. Б. Смоленского. 4-е изд., перераб. и доп. Ростов н/Д: Феникс, 2005. 416 с. (Серия «Высшее образование»).
3. Захаров Є. Громадський контроль і права людини // Опора: сайт громадянської мережі, Львів. представництво. 04.12.2009. <http://opora.lviv.ua/?p=529> (дата звернення: 19.04.2017).
4. Крупник А. С. Зарубіжний досвід громадського контролю: уроки для України. Ефективність державного управління. 2007. Вип. 14. С. 146–154.
5. Їжа М., Радченко О. Громадський контроль в системі публічного управління як ефективний інструмент експертизи державно-управлінських рішень. *Публічне управління: теорія та практика*. 2012. № 4 (12). С. 74–79.

Одержано 20.04.2017

★

УДК 343.132

Тетяна Олексіївна Кузубова,

*ад'юнкт Харківського національного
університету внутрішніх справ;*

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6488-4971>

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ НЕВИКОНАННЯ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ, СУДУ ПРО ТИМЧАСОВИЙ ДОСТУП ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ

Відповідно до ч. 3 ст. 159 КПК України тимчасовий доступ до речей і документів здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, суду.

В юридичній літературі доречно зазначено, що сторона кримінального провадження, яка може на підставі ухвали слідчого судді, суду здійснити тимчасовий доступ до речей і документів, є уповноваженим суб'єктом, а особа, у володінні якої знаходяться речі і документи до яких ухвалою суду, слідчого судді надано дозвіл, є зобов'язаним суб'єктом. Зобов'язаним суб'єктом може бути як фізична, так і юридична особа [1, с. 282], що ми підтримуємо.

Згідно з ч. 7 ст. 164 КПК України ухвала слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів має бути виконана в зазначеній у ній строк, що не може перевищувати одного місяця з дня її постановлення.

Виконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів фактично полягає у двох послідовних діях, які, як правило, розірвані у часі. По-перше, уповноважений суб'єкт ознайомлює володільця речей і документів з ухвалою та вручає її копію. По-друге, зобов'язаний суб'єкт надає доступ до речей і документів стороні кримінального провадження. Процесуальний порядок виконання зазначених дій регламентовано ст. 165 КПК України. Однак, як свідчить практика, ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів не рідко залишаються без виконання. Як ми вважаємо, зазначене відбувається завдяки двох видів причин: 1) пов'язаних з бездіяльністю або діями зобов'язаної особи; 2) всіх інших причин.

Сторона кримінального провадження може не реалізувати ухвалу слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів у зв'язку із заміною слідчого, захисника, законного представника, закриттям кримінального провадження тощо. Згідно з даними Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі ЄРДР) майже кожен слідчий одночасно в середньому розслідує 200 кримінальних проваджень, що призводить до залишення без виконання отриманих ухвал суду, слідчого суді за браком часу у слідчого. Разом з тим, фінансування органів досудового розслідування знаходиться не на достатньому рівні, що не рідко призводить до неможливості вчасно здійснити тимчасовий доступ до речей і документів в інших містах України. Це, звичайно, не повний перелік об'єктивних причин, з яких уповноважена сторона не реалізує надане їй слідчим суддею, судом право ознайомитись з речами і документами, зробити їх копії або вилучити їх.

З піднятого питання Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ зазначив, що в разі нездійснення представником правоохоронного органу протягом визначеного в ухвалі слідчого судді строку доступу до речей і документів слідчий за погодженням із прокурором або прокурор

має звернутися з клопотанням ще раз, вказавши, крім іншого, обставини, що завадили здійснити такий доступ в межах визначеного в ухвалі слідчого судді часу [2], з чим ми погоджуємося. На нашу думку, в такому разі правом повторного звернення наділена і сторона захисту, яка також повинна обґрунтувати таке звернення.

У контексті дослідження слід звернути увагу на ч. 1 ст. 382 КК України, якою безпосередньо передбачено кримінальну відповідальність за умисне невиконання ухвали суду, що набрала законної сили, або перешкоджання її виконанню. Суб'єктом даного злочину є особа, яка зобов'язана виконати рішення суду, тобто володілець речей і документів. Суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом. Водночас кримінальне процесуальне законодавство України передбачає інші правові наслідки в разі невиконання зобов'язаною стороною ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів. Зокрема, відповідно до положень ст. 166 КПК України у разі невиконання такої ухвали сторона кримінального провадження має право на підставі ухвали слідчого судді, суду провести обшук з метою відшукування та вилучення визначених раніше речей і документів. Аналізуючи наведене, приходимо до висновку, що сторона кримінального провадження вірогідніше за все обґрунтує необхідність проведення обшуку умисними діями володільця речей і документів, направленими на невиконання ухвали суду, слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів або перешкоджання її виконанню. Тобто, в клопотанні про обшук вказуються ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 КК України, а це вже підстава для внесення даних до ЄРДР.

В продовження необхідно відмітити, що відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 164 КПК України в ухвалі слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів, з-поміж іншого, має бути зазначено положення закону, які передбачають наслідки невиконання ухвали слідчого судді, суду. Судова практика пішла напрямом викладення в ухвалі положень ст. 166 КПК України [3–5], що ми вважаємо необґрунтованим. Оскільки зазначені положення передбачають право сторони кримінального провадження на проведення обшуку та процесуальний порядок його

здійснення. Натомість, на нашу думку, в ухвалі суду, слідчого судді повинно бути вказано попередження про кримінальну відповідальність, передбачену ст. 382 КПК України. До того ж, проведення обшуку після ознайомлення зобов'язаної особи про можливість його застосування з метою відшукування та вилучення визначених речей і документів, на нашу думку, є недоцільним, оскільки найвірогідніше буде без результативним. Однак, зазначені висновки не є остаточними та потребують більш поглибленого вивчення та аналізу.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процес: підручник/Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право, 2014. 824 с.

2. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: інформ. лист Вищого спеціалізованого суду України від 05.04.2013 № 223-558/0/4-13 URL <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13> (дата звернення: 07.04.2017).

3. Ухвала Білоцерківського міськрайонного суду Київської обл. у спр. № 357/6023/16-к: від 30.05.2016 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57960947> (дата звернення: 10.04.2017).

4. Ухвала Путивльського районного суду Сумської обл. у спр. № 584/328/16-к: від 23.03.2016. // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56639082> (дата звернення: 10.04.2017).

5. Ухвала Коростенського міськрайонного суду Житомирської обл. у спр. № 279/11779/15-к: від 19.11.2015 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53576301> (дата звернення: 10.04.2017).

Одержано 11.04.2017

★